

Druhá nedeľa po Pasche: Tomášovo vyznanie

Nedeľa po Pasche je neformálne nazývaná Tomáša nedeľa, a to vďaka evanjelióvemu úryvku ([Ján 20, 19 – 31](#)), ktorý sa číta v tento deň. Mnohí ľudia sa domnievajú, že Tomášova nedeľa je sviatkom svätého Tomáša. Avšak v byzantskom kalendári sa svätý Tomáš spomína 6. októbra. Dnes si pripomínáme Tomášovo vyznanie viery svätého pri pohľade na vzkrieseného Krista: „Pán môj a Boh môj!“ (verš 28).

Význam tejto udalosti nám Pán vysvetľuje v nasledujúcom verši: „Ježiš mu (Tomášovi) povedal: ‚Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili‘ (verš 29). A keby sme nevideli dôsledky tohto vyhlásenia pre nás, evanjelium uzatvára túto pasáž slovami: „Ježiš urobil pred očami svojich učeníkov ešte mnoho iných znamení, ktoré nie sú zapísané v tejto knihe. Ale toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Mesiáš, Boží Syn, a aby ste vierou mali život v jeho mene (verše 30 a 31).

Tomášovo vyznanie

V našej kultúre znie ako banálny výkrik prekvapenia zvolanie: „Pán môj a Boh môj!“ Je smutné, že sme si zvykli počúvať náhodné „Bože!“ alebo dokonca sväté meno, ktoré sa berie nadarmo v podobe: „Ježišu Kriste!“ No v Judei prvého storočia – a medzi mnohými ortodoxnými Židmi dodnes – sa vyslovenie Božieho mena považuje za opovážlivosť dokonca aj pri modlitbe. Od tretieho storočia pred naším letopočtom sa Židia zdržiavali používania Božieho mena dokonca aj pri čítaní Tóry (= prvých piatich starozákonných kníh: Genesis, Exodus, Levitikus, Numeri, Deuteronomium). Iba veľkňazovi bolo dovolené prečítať Božie meno tak, ako je napísané v Tóre, a to len vo sviatok *Jom Kippur*. Mnohí Židia dnes pri čítaní takýchto pasáží alebo pri zmienke o Bohu povedia jednoducho *HaŠem* (Meno).

Tvrdenie, že je Boží Syn, bolo rúhaním v očiach Sanhedrinu, t. j. židovskej rady starších v Jeruzaleme. Evanjelium uvádza, že Ježiš bol odsúdený na smrť práve za toto tvrdenie. „Veľkňaz mu povedal: ‚Zaprisahám ťa na živého Boha, aby si nám povedal, či si Mesiáš, Boží Syn.‘ Ježiš mu odvetil: ‚Sám si to povedal. Ale hovorím vám: Odteraz uvidíte Syna človeka sedieť po pravici Moci a prichádzať na nebeských oblakoch.‘ Vtedy si veľkňaz roztrhol rúcho a povedal: ‚Rúhal sa! Načo ešte potrebujeme svedkov? Sami ste teraz počuli rúhanie. Čo na to poviete?‘ Oni odpovedali: ‚Hoden je smrti!‘“ (Matúš 26, 63 – 65).

Tvrdenie, že vidí Krista v sláve, zapríčinilo aj smrť prvého mučeníka, svätého Štefana. Predvedený pred Sanhedrin hovoril o Božom milosrdenstve voči Izraelu a vymenoval starších. Potom však povedal: „Vidím otvorené nebo a Syna človeka stáť po pravici Boha.“ Strašne vykriekli, zapchávali si uši a všetci sa naňho vrhli. Vyhнали ho za mesto a kameňovali“ (Skutky apoštolov 7, 56 – 58).

Tomášovo zvolanie je v evanjeliu jasne prezentované ako prejav viery v Ježiša ako Pána.

Učenie apoštolov

Apoštoli od začiatku učili, že Ježiš, ktorý vstal z mŕtvych, je Mesiáš a Pán. Veriacich učili, aby toto urobili svojím prejavom kresťanskej viery: „...ak svojimi ústami vyznávaš: ‚Ježiš je Pán!‘ a vo svojom srdci uveríš, že Boh ho vzkriesil z mŕtvych, budeš spasený“ (Rimanom 10, 9). Apoštoli pripisovali Kristovi titul Pán (po grécky Kyrios), ktorý sa v Septuaginte, t.j. gréckom Starom zákone, používal ako ekvivalent nevysloviteľného Božieho mena. Nazývať Ježiša Pán znamenalo nazývať ho Boh – presne tým bolo Tomášovo vyznanie.

V rímskom svete apoštolských čias Pán bol titul cisára – toho, kto riadil životy všetkých svojich poddaných. Nazývanie Ježiša Pán mnohí vnímali ako zradu a to zapríčinilo prenasledovanie mnohých, najmä preto, že kresťania často trvali na tom, že jedine Ježiš je Pán. Rímsky svet mal mnoho bohov a bohýň; ľahko by sa našlo miesto pre ďalšieho boha. No iná vec bolo tvrdenie, ktoré robíme dodnes na našej liturgii: „Jediný je svätý, iba jeden je Pán, Ježiš Kristus.“

Pre veriaceho človeka tvrdiť, že Ježiš je Pán, znamenalo, že sa zaviazal k Ježišovmu spôsobu života. Bežný spôsob života v spoločnosti teraz podliehal novému kritériu pre veriacich: Kristovmu evanjeliu. Toto mnohí Rimania vnímali ako nevlastenecké, aby sme použili súčasný pojem. Kresťania neboli bezvýhradne oddaní Rímu – mali iného Pána a iný spôsob života.

V mnohých spoločnostiach sú dnes kresťania vnímaní ako občania druhej kategórie, pretože nenasledujú dominantnú kultúru. V islame to platilo vždy, ale čoraz častejšie je to tak aj na sekulárnom Západe. Napríklad vo Veľkej Británii sa líder Labouristickej strany (Strany práce) Andy Burnham zaviazal, že prinúti všetky cirkevné školy, aby vyučovali o „právach“ homosexuálov, a povedal, že „nemá podporu“ pre náboženské školy, ktoré argumentujú, že to môže byť v rozpore s ich učením. Dôsledkom pre kresťanov dnes je, že možno budeme častejšie nútení voľiť medzi nasledovaním buď sekulárnych hodnôt štátu a jeho kultúry, alebo zbožných hodnôt evanjelia. Vyber si svojho Pána. Ježišovi súčasníci v širšej spoločnosti o ňom nepísali. Postupne začali písať o jeho nasledovníkoch a tým nám ukázali, čo o Ježišovi verili prví kresťania. V rokoch 111 až 113 bol Plínius Mladší (Gaius Plinius Caecilius Secundus) rímskym miestodržiteľom Bitýnie v Malej Ázii. Napísal cisárovi Trajánovi o radu, ako zaobchádzať s kresťanmi, ktorých zhromaždenia opísal sčasti takto:

„Prednášali antifónne hymnus Christovi ako bohu...“ (Kniha listov 10, list 96). Ako pohan bol Plínius zvyknutý na množstvo bohov a bohýň, ktoré boli uctievané v rímskom náboženstve, a tak kresťanov opísal ako uctievajúcich Krista ako „boha“. Kresťania by to nikdy nepovedali presne takto, ale Plínius napriek tomu svedčí o tom, že kresťania považovali Krista za božského.

Podobným svedkom z pohanského sveta je Lucián zo Samosaty (cca 115 – 200), populárny satirik v gréckom svete Malej Ázie, ktorý často pranieroval bohov a verejné osobnosti svojho sveta, ako aj tých, ktorí ich uctievali. Vo svojom diele Smrť pútnika, 11 poznamenáva, že „kresťania, ako viete, dodnes uctievať človeka – významnú osobnosť, ktorá zaviedla ich nové obrady a bola z tohto dôvodu ukrižovaná. ... kresťanom bolo vnuknuté ich pôvodným zákonodarcom, že všetci sú bratia, a od chvíle, keď sa obrátili, popierajú gréckych bohov, uctievať ukrižovaného mudrca a žijú podľa jeho zákonov“.

Hoci Lucián nenazýva Ježiša „boh“, dosvedčuje, že kresťania ho uctievali namiesto gréckych bohov. Pre nich je jednoznačne božský. Hoci Ježiš nikdy nepovedal: „Ja som Boh,“ všetky veci, ktoré urobil a povedal, apoštolov presvedčili, že Ježiš je Boh.

Cirkvi trvalo ďalšie dve storočia, pokým v reakcii na početné herézy jasne definovala, že Boží Syn je rovný Otcovi a je Bohočlovek. Na prvom Nicejskom koncile (v roku 325) sformulovaný opis Krista, ktorý nachádzame v dodnes používanom Symbole viery, sa stal všeobecným spôsobom vyznávania pravdy o Pánovi Ježišovi: „Verím v ... jednorodeného Syna Božieho, zrodeného z Otca pred všetkými vekmi; Svetlo zo Svetla, pravého Boha z Boha pravého – splodeného, nie stvoreného, jednej podstaty s Otcom. Skrze neho bolo všetko stvorené.“

Hoci apoštol Tomáš možno nebol schopný vyjadriť nicejskú definíciu Krista, Svätý Duch, ktorý skrze neho hovoril, nám dal slová, ktorými vyjadrujeme stálu vieru Cirkvi v Krista: „Ty si môj Pán a môj Boh.“

Zdroj: <https://melkite.org/faith/the-confession-of-thomas> Preložil o. Ján Krupa

Zdroj obrázka: <https://www.monasteryicons.com/product/touching-of-thomas-icon-456/icons-of-the-great-feasts>

Liturgický program od 28.04.2025 do 11.05.2025

<i>Dá-tum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
28.04 Po.	06:45 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Jána Filička 23 ZBP r. Juraja Rešetára	Svätí apoštoli Jasón a Sósipatros. Svätí mučeníci Dadas, Maxim a Kvintilián.
29.04 Ut.	06:45 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Tarasovičovej † pápež František (9 dňová)	Deviati svätí mučeníci z Kyzika. Prepodobný Memnón Divotvorca.
30.04 St.	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Miženkovej	Svätý apoštol Jakub, brat svätého Jána Teológa.
01.05 Št	06:45	Sv. liturgia csl.	† Helena Filičková	Svätý prorok Jeremiáš
02.05 Pia.	-	-	-	Náš otec svätý Atanáz Veľký.
03.05 So	-	-	-	Svätí mučeníci Timotej a Maura. Odchod do večnosti nášho prep. otca Teodóza, igumena Pečerského monastiera.
04.05 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večierenň	Za členov arcibratstva ZBP r. Firmentovej Za farské spoločenstvo	TRETIA NEDEĽA PO PASCHE O myronosičkách 2. hlas
05.05 Po.	06:45 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Katruškovej † Mária Jamrichová (40 deň)	Svätá a slávna mučenica Irena.
06.05 Ut.	06:45 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Eliáša Filička 194 † Verona Balušinská (9 deň)	Svätý, spravodlivý a veľmi trpezlivý Jób.
07.05 St.	06:45 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	ZBP r. Ivana Figeľa † z r. Židovskej 90	Spomienka na znamenie úct. kríža, ktoré sa ukázalo na nebi vo sv. meste Jeruzaleme.
08.05 Št	-	-	-	Svätý apoštol a evanjelista Ján Teológ. Náš prep. otec Arsenios Veľký.
09.05 Pia.	-	-	-	Svätý prorok Izaiáš. Svätý mučeník Christo- for. Prenesenie úct. pozostatkov nášho o. sv. Mikuláša Divotvorcu z Myry
10.05 So.	-	-	-	Svätý apoštol Šimon Horlivec.
11.05 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večierenň	ZBP r. Šuťákovej 10 ZBP r. Hricovej 26 Za farské spoločenstvo	ŠTVRTÁ NEDEĽA PO PASCHE O porazenom Bl. hieromučeník Vasil', prešovský svätiaci biskup 3. hlas